

Deviezenproblemen rondom de Tweede Wereldoorlog - deel IV (slot)

Postzegelruil met het buitenland

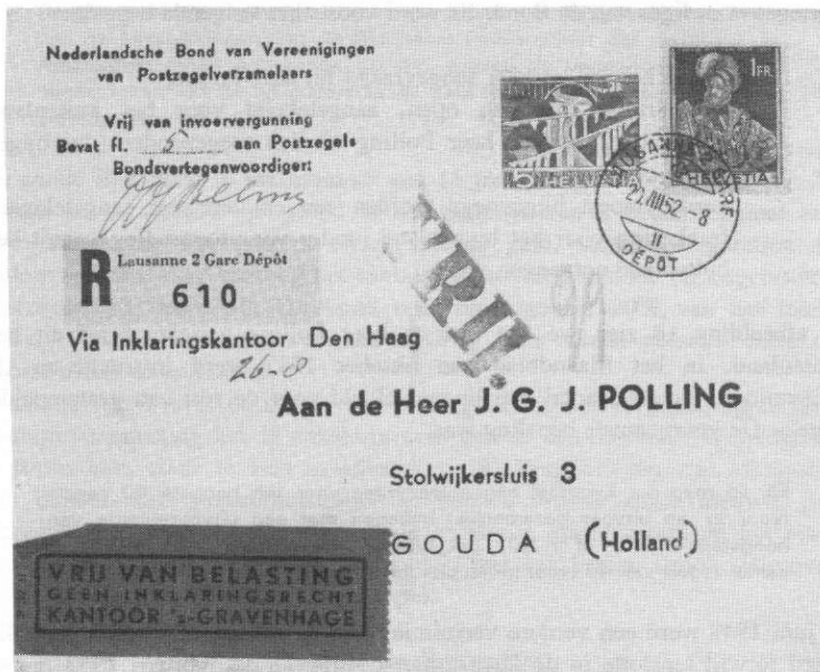
Direct na de bevrijding was postzegelruil met het buitenland niet mogelijk, zeer tot ongenoegen van de verzamelaars die graag weer met hun buitenlandse vrienden wilden gaan ruilen. Reeds in het Maandblad van december 1945, het tweede nummer dat na de bevrijding verscheen, werd hierover door de hoofdredacteur enkele opmerkingen gemaakt. Hij wees erop dat Nederland berooid uit de oorlog te voorschijn was gekomen en dat de weinige deviezen die Nederland bezat, voor meer noodzakelijke doeleinden gebruikt moesten worden dan voor de aankoop van postzegels voor verzamelaars. Hij schreef dan onder meer:

De Nederlandsche Bank verleent vergunningen o.a. voor de invoer en uitvoer van postzegels. In de praktijk worden vergunningen verleend aan handelaren, somtijds ook aan verzamelaars: in het laatste geval tegen zegels van het buitenland, volgens de nominale waarde, gerekend tegen de officiële koersen. Het aantal verzamelaarsvergunningen is gering.

Dat de verzamelaars zo weinig vergunningen kregen is begrijpelijk, omdat op deze ruil streng toezicht gehouden moest worden en omdat de mankracht hiervoor ontbrak. Ruilen zonder vergunning zou trouwens, hoewel het geen deviezen kostte, zeker tot misstanden leiden, hetgeen later ook bleek toen wel vergunningen verleend werden. Het duurde tot februari 1947 voordat het mogelijk werd op ruimere schaal tot postzegelruil met het buitenland over te gaan. In het februarinummer van het Maandblad staat afgebeeld de *Instructie betreffende postzegelruil met het buitenland door leden van vereenigingen, aangesloten bij den Bond van vereenigingen van postzegelverzamelaars te 's-Gravenhage*. Het "Kantoor Deviezenvergunningen" van De Nederlandsche Bank had het ruilen toegestaan, doch uitsluitend voor leden van de bij de Bond aangesloten vereenigingen. De voornaamste bepalingen van deze instructie waren:

- 1. hooguit een ongebruikt exemplaar van elke zegel per lid
- 2a. invoer en uitvoer dient gelijk te zijn
- 2b. binnen drie maanden moet de retourzending binnen zijn
- 2c. de door ruil verkregen zegels blijven eigendom van het betrokken lid

- 3a. combinatie van ruilaanvragen is niet toegestaan
- 3b. per maand mag voor f. 20.- geruild worden
- 4a. alle ruilzendingen lopen via het Bondsbestuur
- 4b. lijsten in duplo met een nauwkeurige omschrijving van de zending moeten bij de ruilaanvraag gevoegd worden

18. Een z.g. Polling brief. Toen na de bevrijding op bescheiden schaal postzegelruil met het buitenland werd toegestaan, gebeurde dit onder de voorwaarde dat zowel de brief naar het buitenland als de retourbrief liepen over de heer Polling, vertegenwoordiger van het Bondsbestuur (Bond van Vereenigingen van Postzegelverzamelaars te 's Gravenhage). Deze retourbrief van 20 augustus 1952 met een waarde van f 5,- aan postzegels komt uit Lausanne. De brief werd ongeopend vrijgegeven door de PTT.

Hoewel het niet uit het opschrift van de instructie blijkt, ging het hier uitsluitend om de ruil van ongebruikte postzegels. De hoofdredacteur schreef dan ook:

De bedoeling van De Nederlandsche Bank is, als ik het wel zie, de verzamelaars in de gelegenheid te stellen de nieuwere zegels te verkrijgen. Dus niet om vroegere verschenen uitgiffen te ruilen. ... Voor hen, die alleen gestempelde zegels verzamelen, bestaat sinds lang de mogelijkheid om te 'ruilen', door het zenden van zegels als frankering van brieven, waarbij toegestaan is een matige 'overfrankering' toe te passen.

Het Bondsbestuur droeg dhr. J.G.J. Polling te Gouda op om op te treden als vertegenwoordiger van de Bond. Er werd voorts het volgende bepaald:

- lijsten konden worden aangevraagd bij dhr. Polling
- alle brieven moesten open, aangetekend voor het buitenland gefrankeerd, aan de heer Polling worden toegezonden (dus ongesloten couvert)
- verder moest bijgevoegd worden een couvert met aangetekende frankering voor het binnenland (nodig voor toezending vanuit het buitenland ontvangen zegels)

In afbeelding 18 zien we een aan de heer Polling gerichte brief uit het buitenland. In het Maandblad van oktober 1947 werd instructie nr. 2 opgenomen, die een aantal bepalingen inhield voor de ruil van gestempelde zegels. De voornaamste bepaling was:

Elk lid mag per kwartaal een ruilaanvraag voor ten hoogste 40 zegels (voor in- en uitvoer gezamenlijk) indienen met een uitvoerwaarde van hoogstens f 20,- of f 40,- per halfjaar met eveneens een maximum aantal zegels van 40 (voor in- en uitvoer tezamen).

In juni 1948 werd een verdere verruiming van de ruilmogelijkheden gepubliceerd terwijl tenslotte in de Dienstorder M140 van 18 februari 1953 onder punt 3 vermeld wordt:

Brieven, inhoudende postzegels tot een waarde van f 200,-, kunnen in verband met de door De Nederlandsche Bank N.V., Kantoor Deviezenvergunningen te Amsterdam, aan ingezetenen hier te lande verleende ALGEMENE VERGUNNING tot uitvoer (nr. PZ 49359417) eveneens gesloten ter verzending worden aangeboden. Een afzonderlijke vergunning is hiervoor niet vereist.

Zoals ik hiervoor al schreef bij de deviezencontrole, werden brieven waarin de justitie bij opening postzegels aantrof, aan de afzender teruggezonden met de opmerking dat uitvoer van postzegels verboden was.

Wanneer er echter geen afzender bekend was (geen adres op de enveloppe en geen adres in de brief) dan werden de postzegels verbeurdverklaard. In de Nederlandsche Staatscourant van 1947 heb ik twee lijsten gevonden onder het hoofd Ministeriële Beschikkingen, Departement van Justitie, met het volgende opschrift:

Openbaarmaking, ingevolge art. 32, lid 2, van het Deviezenbesluit 1945 van de beschikkingen van de Bijzondere Politierechter der rechtbank te Amsterdam tegen onbekende daders, waarbij de verbeurdverklaring is uitgesproken van de op onderstaande data in beslag genomen goederen en/of gelden.

De eerste lijst stond in het nummer van 16 juni met een opsomming van 59 posten en de tweede lijst stond in het nummer van 2 december met een opsomming van 146 posten. Naast vreemd geld, effecten, sigaretten en andere smokkelwaar bedroeg het aantal posten van gebruikte en ongebruikte postzegels 13, resp. 30. Dit komt neer op ongeveer 20% van het totale aantal. Ook hieruit blijkt weer dat op vrij grote schaal getracht werd de voorschriften te ontduiken.

Tenslotte wil ik over de invoer van postzegels nog het volgende opmerken. In mijn verzameling heb ik enkele brieven gericht aan het blad "Wereldpost" te Rotterdam, zoals te zien in afbeelding 19. Deze brieven zijn afkomstig van buitenlandse postadministraties en hebben vrijwel zeker nieuwe, pas uitgegeven postzegels bevat. Deze brieven waren opengemaakt op het postkantoor te Rotterdam en weer dichtgeplakt met een bruine strook. Hierover kwamen stempels, zoals een langstempel:

Postkantoor Rotterdam Bureel inklaring

of een rondstempel **Rotterdam C S . Pakketpost** met datum en uurvermelding. Nergens bleek nu dat de geadresseerde toestemming had gegeven de brieven open te maken. Wil de PTT thans een brief openen ten einde de inhoud te controleren, dan ontvangt de geadresseerde een formulier met allerlei vragen over de inhoud van de brief, maar tevens kan men dan schriftelijk toestemming geven de brief te openen. De PTT plakt dan na opening een ander formulier op de brief waarin uitdrukkelijk staat dat de geadresseerde toestemming voor opening gegeven heeft. Dit laatste ontbreekt nu op de hiervoor beschreven brieven.

19. Aangetekende brief van het Ministerie van Posterijen te Belgrado van 13 april 1950 en bestemd voor Rotterdam. Met toestemming van de geadresseerde is de brief op het postkantoor te Rotterdam 'Bureau Inklaring', geopend ten einde na te gaan of aan de voorschriften ten aanzien van de invoer van ongebruikte postzegels was voldaan.

Gelukkig wist men bij de Centrale Directie van de PTT de oplossing: in de jaren 1949/1950 stuurde de PTT wel een formulier aan de geadresseerde zoals hiervoor werd vermeld, doch op de enveloppe werd geen melding gemaakt van de verleende toestemming tot opening. De opening vond dus geheel terecht plaats, ook al blijkt dit niet uit de enveloppe.

Drs. W.J. van Doorn